

Maya Kitap: 176, Düşünce: 21
1. Baskı, İstanbul Nisan 2018

ISBN: 978-605-9902-87-8

Orijinal Adı: Tao Te Ching

Copyright © Yol ve Erdem. Türkçe yayın hakları Maya Kitap'a aittir. Telif hakları sahibinin izni olmaksızın, hiçbir yolla çoğaltılamaz, kopyalanamaz, dağıtılamaz.

Yayın Yönetmeni: Tahir Malkoç

Editör: Selin Saraçoğlu

Mizanpaj: Mehmet Büyükturna

Kapak: Mehmet Büyükturna

Maya Kitap * Sertifika: 14079

Merkez Mah. Kocamansur Sok. No: 6/4 Şişli / İstanbul Tel: 0212 296 97 12

e-posta: info@mayayayinlari.com / www.mayayayinlari.com

Deren Matbaacılık Ambalaj Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi * Sertifika: 34011

Beylikdüzü Osb Mah. Orkide Cad. 9 Z Merkez Köyü / Merkez Bucağı

Beylikdüzü / İstanbul Tel: 0212 576 01 36

Yol ve Erdem

Laozi

Çeviren

Doğukan Bal

Yazar Hakkında

Yazarın adı Lao Zi (Laotsı), kimi kaynaklarda Lao Tzu, Lao Tse veya Laotze olarak da geçer. Lao, Çince “yaşlı”, Zi ise “usta, bilge” anlamına gelir. Laozi adının Çince “Yaşlı Çocuk” anlamına da gelmesi ironiktir. Çinli filozof Laozi, Taoizmin kurucusu kabul edilir. *Tao Te Ching* (Dao De Çing) kitabının yazarıdır.

Laozi, Çin tarihi belgelerine göre milattan önce 6. yüzyılda Çuu Devleti'nin Kuu ilinde (Kǔ Xiàn), yani günümüzdeki Henan eyaletinin Lùyì kasabasında doğmuştur. Aynı zamanda, Çin'in Yüz Düşünce Okulu ve Savaşan Beylikler Dönemi olan MÖ 4. yüzyılda yaşamış olabileceğini söyleyenler de vardır. Ancak, önemli takipçilerinden Çuang Zi'nin MÖ 4. yüzyılda yaşadığı düşünülürse, bu görüşün temelleri pek de sağlam sayılmaz.

Bir rivayete göre Çuu Devleti'nin imparatorluk kütüphanesinde arşivciydi. 80 yaşına geldiğinde insanların doğal güzelliklerin ve doğanın yolundan gitmemesinden yorulmuş ve üzülmüş olarak Çin'i terk etti. Hangu sınır kapısından geçerken muhafız Yin Şi, Laozi'den gitmeden önce öğretilerini kaleme almasını istedi ve o da *Tao Te Ching* kitabında görüşlerini derledi.

Bazılarına göre ise Laozi, Çin'in efsanevi Sarı İmparatoru Huang-di'ydi. Başka bir görüşe göre ise *Tao Te Ching* hepsi de Laozi takma ismini kullanan birçok farklı yazarın kaleme aldığı metinlerden oluşur. Halk geleneklerine dayanan tüm öğretilerde olduğu gibi *Tao Te Ching*'te de kendinden

önce zaten var olan görüşler bir araya getirilmiş, derlenip düzenlenmiştir. Çok daha eskiye dayanan *Yi Çing* kitabında ya da yine bölgenin göçer halde yaşayan Şaman/Kam geleneğindeki toplumlarda da var olan bu görüşlerin, Doğu Asya halklarının evren ve yaşam hakkındaki gözlem, gelenek ve görüşlerinin derlenmiş hali olduğunu ileri sürenler de vardır.

Laozi'nin ister kendi görüşleri olsun ister derlemiş olsun bunları kaleme alıp bir klasik eser olarak dünya halklarına sunması, halkların kendi tarihi öğretilerinin günümüzün fizik bilimiyle ne kadar da örtüştüğünü görebilme olanağı sağlaması açısından onu hem kendi zamanında hem günümüzde çok önemli bir üstat yapmıştır.

Tao Te Ching kitabına göre hiçlikten (Nihilizmle [Hiççilik] karıştırılır ancak aynı şey değildirler) *Tao* doğdu; *Tao* da Yin ve Yang karşıt kutuplarını doğurdu. Böylece sonsuz ve döngüsel hareket ve değişim de başlamış oldu. Böylece evren veya "Gök ve Yer" diye bilinen her şey oluştu. Çin tıbbının yanı sıra birçok kadim bilimsel çalışmaya rehberlik etmiş, geliştirip dönüştürmüştür.

Önsöz

Tao Te Ching antik bir Çinçe metindir. Tao “yol”, Te “erdem”, Ching ise “kitap, öğretisi” anlamına gelir. *Tao Te Ching*, “Yol ve Erdemin Kitabı” olarak çevrilebilir. Genel kaniya göre Laozi tarafından, MÖ 600 dolaylarında kaleme alınmıştır. 5000 kelimededen (5000 Çinçe karakter) oluşan, Tao ve Te olmak üzere iki bölüme ayrılan kitap, bir felsefi akım ve bir din olarak kabul edilen Taoculuğun (Taoizm) temel kaynağıdır. *Tao Te Ching* zamanla Çin felsefesinin en önemli kaynaklarından biri haline gelmiştir. Bunun dışında Uzakdoğu dinlerinde ve Batı’da birçok felsefi ve dini ekolde derin etkiler bırakmıştır.

Hükümdarlar tarafından dev anıtlara yazdırılıp sergilenmiş ve birçok kişiye ilham olmuştur. Daha önce birkaç versiyonu olsa da bilinen ve uzun süre kaynak metin olarak kullanılan en ünlü versiyonu MS 3. yüzyılda Wang Bi tarafından derlenmiştir. 80’li ve 90’lı yıllarda yapılan kazılarda birbirinden farklı metinler bulunması kafaları karıştırırsa da günümüz çevirilerinde Wang Bi’nin derlemesi esas alınmıştır. *Tao Te Ching* ilk defa 647’de başka bir dile, Sanskritçeye çevrilmiştir. Batıya ulaşması ve Latinceye çevrilmesi ise ancak 1788’de mümkün olabildiği.

2500 yıl öncesinin Çincesiyle yazılmış olduğu için anlaşılması Çinliler için bile oldukça zordur. Üstelik yazar felsefi ve metafizik konuları anlatırken oldukça mistik bir dil kullanmıştır. Ancak bu zorluk kitaba olan ilgiyi daha da artırır niteliktedir. Çin, Tayvan gibi ülkelerin kitapçılarında *Tao Te*

Ching'in onlarca değişik yorumunu bir arada bulmak mmkndr. Őimdiye kadar 700 farklı yorumu yapılmıştır. Sadece Japonya'da 250 farklı yorumu olduğu bilinmektedir. Aynı durumla kitabın yabancı dillere çevrilmesinde de karşılaşıyoruz. Türkçede *Tao Te Ching*'in birkaç değişik çevirisi bulunmaktadır. Wikipedia'ya göre ise *Tao Te Ching*, İncil'den sonra yabancı dillere en fazla çevrilmiş ikinci kitaptır.

Kitabın ya da metnin bu kadar uzun süre ve geniş kitlelerce kabul görmesinin nedeni değindiği konulardır diyebiliriz. Varlık ve hiçlik, nereden geldik nereye gidiyoruz, bu süreçte mutlu olmak için nasıl yaşamalıyız... Laozi bu sorulara cevap verirken üstü kapalı bir dil kullanmakla birlikte, basit bir reçete sunmaktadır. *Tao*'yu (Yol) bulup *Te* ile (Erdemli) yaşamak. *Tao* burada tanrı gibi anlaşılsa da Laozi'nin kastettiği kozmosun tamamıdır. Her Şeyi kuşatan evrensel bir yasa. Kendisi de "Tarif etmesi, anlatması zor; o nedenle ben onu *Tao (Yol)* diye adlandırıyorum," der. İnsanın sonsuz yaşam ve huzur için evrenin ya da doğanın bir parçası olduğunu kabul etmesini, onunla uyumlu yaşamasını oğtler. *Tao*'yu bulan *Te*'ye sahip olacaktır. Laozi'nin bu metni yazarken özellikle hükümdarları ve yönetici kesimi de hedef aldığı söylenir. Özellikle hırsına ve bencil duygularına yenik düşen imparatorların, kötülüğün kaynağı olabileceğini söyler. İyi bir liderin her Őeyden önce merhametli, mte vazı ve bilge olması gerektiğinin altını çizer. Savaşmadan zafer kazanan, öldürdüklerine zlebilen, sade bir hayat süren liderlerin sonsuz yaşama kavuşabileceklerini yazar kitabında.

Kitabın belki de en önemli bölümlerinden biri, bilgece bir yaşam sürmek için eylemsizliği oğtlediği kısımdır. Eylemsizlikten kastettiği elbette tembellik değildir. İşleri olu-

runa bırakmanın bazen istediğiniz şeyi elde etmenin en iyi yolu olduğunu söyler. İnsanların arzularını yerine getirmek için hırsla hareket etmelerinin, hiçbir ahlak kuralını tanımalarının sonucunda karanlığa düşeceklerini ve sonsuzlukta kaybolacaklarını ifade eder. Bu telkinlerde bulunurken zaman zaman sanki ahlak karşıtıymış gibi görünür ve bu, onun çelişkisiymiş gibi gelir okura. Fakat söylemek istediği, ahlak kurallarına hiç gerek olmamasıdır aslında. Eğer bir topluma hiza verilmek isteniyorsa, o toplumda ahlaksızlık baş göstermiş demektir. Önemli olan bu kurallara hiç ihtiyaç duyulmamasıdır. Liderlere bazı telkinlerde bulunur, “Bir toplumu ödül ve ceza sistemi ile yönetiyorsanız başarısızsınızdır,” der. İdeal olanın insanların karşılanamaz arzularından arındırılması, aşırılıktan kaçınılması, sadeliğin ve doğallığın hüküm sürdüğü bir toplumun kurulmasıdır. Budist inancının en önemli cümlesi bu anlayıştan çıkmıştır: “Mutluluğa giden yol yoktur. Gittiğin yoldur mutluluk.” Başka bir deyişle, “Bir şeyi elde etmek değildir insanı mutlu eden, elde etme çabasıdır.”

Laozi kitabının bir başka bölümünde ölüm ve yaşam için çok düşündürücü bir tanım yapar. Hayatı yumuşak ve esnek, ölümü ise sert ve katı olarak tarif eder. “İnsan evladı doğduğu zaman esnek ve yumuşaktır, oysa öldüğü zaman katı ve sert olur,” der. Bütün varlıklar doğduğu zaman nazik ve güçsüz, öldüğü zaman kuru ve çürük olurlar. Katı ve sert olan ölmeye, esnek ve yumuşak olan ise yaşama başlamıştır. İşte bu nedenle *Erdem* esnekliği, sakinliği, merhameti, paylaşımcılığı, sadeliği ve uyumlu olmayı gerektirir.

Tao Te Ching'i yayımlamaya 6-7 yıl önce karar vermimize rağmen ideal bir çeviriye ulaşamadığımız için ertele-

miştik. Fakat Laozi'nin "ideal olanın tarif edilemeyeceği" öğretisinden yola çıkarak "öz"ü yakalamaya çalıştık. Öğretilerin ya da öğütlerin günümüzde dahi, hatta belki de özellikle yaşadığımız zamanda çok yerinde ve geçerli olması bu kitabı çok daha önemli kılmaktadır.

道德經 詩一

道可道非常道名可名非常名
無名天地之始有名萬物之母
故常無欲以觀其妙常有欲以觀其徼
此兩者同出而異名同謂之玄
玄之又玄衆妙之門

老子

1

Belirlenebilen *Yol* (Tao), daimi *Yol* değildir.

Dile getirilebilen isim, daimi isim değildir.

Yerin ve göğün kökeni isimlidir.

İsmi olan, her şeyin anasıdır.

Bu yüzden hiçlik, insanın asıl özü görmesini sağlar.

Varlık insanın dış tezahürleri görmesini sağlar.

Bunlar aynı kaynaktan çift olarak çıkar.

Fakat öz şekil aldığı anda, farklı bir isim alır.

Bu kaynağa “Engin Gizem” denir.

Bir gizem ne kadar engin olabilirse o kadar engindir.

O, tüm hayatın özüne açılan kapıdır.

2

Güzelliği herkes tarafından anlaşıldığında, güzel olan çirkinleşir.

Herkes erdemin iyi olduğunu bildiği an, erdem kötü olur.

Bu nedenle varlık ve hiçlik birbirini doğurur.

Zor ve kolay birbirinden meydana gelir.

Uzun ve kısa birbirini oluşturur.

Yüksek ve alçak birbirleriyle anlam kazanır.

Ses ve ton ahenkle bir araya gelir.

Önce ve sonra sırayla birbirini izler.

Bunu fark eden ermiş, şahsi arzudan arınarak *Yol* u izler.

Konuşmaz, hareketleriyle ders verir.

Ermiş, ayırmadan tüm hayatlara dirilik aşılır.

Sahip olmak istemeden tüm varlıkları besler.

Tüm enerjisini buna adar fakat sonucun üzerinde durmaz.

Başarıyı elde ettiğinde itibar beklemez.

Çünkü şöhreti kabul etmez, bu yüzden de onu kaybetmez.

